

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

İLÂHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

ATATÜRK'ÜN 100. DOĞUM YILINA ARMAĞAN

ANKARA ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ
TARAFINDAN YILDA BİR ÇIKARILIR

Cilt : XXIV

Yayın Komisyonu

Prof. Dr. Hüseyin ATAY (Dekan)

Prof. Dr. Hüseyin YURDAYDIN

Doç. Dr. İsmet KAYAOĞLU

Doç. Dr. Beyza BİLGİN

Doç. Dr. Günay TÜMER

Doç. Dr. Rami AYAS

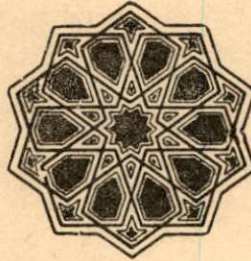
Makalelerin bilim ve dil bakımından sorumluluğu yazarlarına aittir.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

İLÂHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ
TARAFINDAN YILDA BİR ÇIKARILIR

Cilt : XXIV

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
Prof. Dr. Hüseyin ATAY, <i>İslamda Hayır İşleri</i>	1
Prof. Dr. Hüseyin ATAY, <i>Medreselerin Gerilemesi</i>	15
Prof. Dr. Hüseyin ATAY, <i>Temizlik ve Çeşitleri</i>	57
Prof. Dr. İsmail CERRAHOĞLU, <i>Garânik Meselesinin İstismar- cuları</i>	69
Prof. Dr. Cavit SUNAR, <i>İnsan Olma Yolu</i>	93
Prof. Dr. Cavit SUNAR, <i>Erzurumlu İbrahim Hakkı ve Terbiye Kuralları</i>	127
Prof. Dr. Hikmet TANYU, <i>Martin Luther'in Türkler Hakkındaki Sözleri</i>	151
Prof. Dr. Mehmet TAPLAMACIOĞLU, <i>Anayasanın Sosyo-Juri- dik Eleştirisi</i>	163
Doç. Dr. Neda ARMANER, <i>Okulda Çocuğun Düşünce ve Davra- nışını Etkileyen Faktörler ve Rehberlik</i>	167
Doç. Dr. Neda ARMANER, <i>Çocukluk Dönemi Dini</i>	175
Doç. Dr. Mehmet AYDIN, <i>Ateizm ve Çıkmazları</i>	187
Doç. Dr. Mehmet AYDIN, <i>Din ve Felsefeye Göre Tanrı</i>	205
Doç. Dr. Mehmet DAĞ, <i>Kelâm ve İslâm Felsefesinde Hareket Ku- ramı</i>	221
Doç. Dr. Ethem RUHİ FIĞLALI, <i>İbn Sadru'd-din Eş-Şirvânî ve İtikâdî Mezhepler Hakkındaki Türkçe Risâlesi</i>	249
Doç. Dr. Ethem Ruhi FIĞLALI, <i>Tercümânü'l-Ümem</i>	277
Doç. Dr. Kemal IŞIK, <i>Mutezile'nin İlk Kurucusu Vâsıl B. Ata ve Büyük Günah Meselesi</i>	337
Doç. Dr. İsmet KAYAOĞLU, <i>Anadolu Selçukluları Devrinde Ti- cari Hayat</i>	359
Doç. Dr. Abdulkadir ŞENER, <i>İslam Hukukunda İctihad ve Taklid Problemi</i>	375

	<u>Sayfa</u>
Doç. Dr. Cihad TUNÇ, <i>Töbe Hakkında Bazı Meseleler</i>	389
Dr. Hayrani ALTINTAŞ, <i>Tasavvuf</i>	413
Ass. Münir ATALAR, <i>Osmanlı Padişahları</i>	425
Dr. Mehmet BAYRAKDAR, <i>Yeni Felsefe ve Yeni Felsefeciler</i> .	461
Doç. Dr. Beyza BİLGİN, <i>Din Eğitiminin Genel Eğitimdeki Yeri</i>	469
Ass. Ruhi KALENDER, <i>15. Yüzyılda Arapça Musiki Terimleri ve Türkçe Karşılıkları</i>	485
Esat KILIÇER, <i>İslâmda Aile Plânlaması</i>	491
Dr. M. Cemal SOFUOĞLU, <i>Şia'nın Sahabiler Hakkındaki Bazı Görüşleri</i>	533
I. GOLDZİHER, <i>İslamiyetin İlk Zamanlarında Zühd.</i> Çev. Dr. Hayrani ALTINTAŞ	539
Afif Abdu'l-Fettah TABBARA, <i>Hz. İbrahim (A.S.) Çeviren Dr. Mehmet AYDIN</i>	547
Antoine VERGOTE, <i>Ergenlikte Din.</i> Çev. Dr. Erdoğan FIRAT ..	583
Muhammed TALBI, <i>Bid'atlar</i> Çev. Dr. Mehmet ŞİMŞEK	593
Louis GARDET, <i>İslâm "Din İlimleri" İçinde İlm-i Kelâmın Yeri Üzerinde Bazı Düşünceler</i> Çev. Dr. M. Sait YAZICIOĞLU .	609

KİTAP TANITMA

Doç. Dr. İsmet KAYAOĞLU, <i>İslamic Medicine</i>	621
Doç. Dr. Abdulkadir ŞENER, <i>Fıkhü'l-İmam el-Evzâ'i Evzâ'i. Evvelu Tedvin Li-Fikhi'l-İmam</i>	623
Dr. Mustafa Sait YAZICIOĞLU, <i>İslam Düşüncesinde İnsan Hürriyeti Problemi (Mutezile Çözümü)</i>	627
Ahmet KOCA, <i>Fakültemiz Kütüphanesine Gelen Kitap ve Dergiler</i>	631

KİTAP TANITMA

Manfred Ullmann, İSLAMİC MEDİCİNE, Islamic Surveys 11, Edinburgh University Press, 1978, 138 p., in 8.

Yazara göre bu terimin içine IX. yüzyılda arap ülkelerine sokulan ve ortaçağdan yeniçağlara kadar uygulanan tıbbî sistem girer. 'Arabian Medicine' terimi içinde **Râzi**, **Macûsi**, **İbn Sina** gibi arap olmayan kişiler olduğu gibi ayrıca **Hunayn b. İshak** gibi hristiyan, **Meymuni** gibi Musevî kimseler de vardır, Bu bilginler İslam kültürü çevresinde yaşadılar. İslam tıbbı, arap toprakları üzerinde doğmadı. Daha çok, Eski-Yunan tıbbının ix. yüzyıldan itibaren Akdenizin güneyinde ve batısında arapça ile ifadesiyle başlamıştır. (s. xı).

Tıp alanında henüz yayınlanmamış birçok elyazması kaynaklar bulunduğunu belirten yazar **Manfred Ullmann**, **E.G. Brown**'ın 55 yıl önce belirttiği gibi "basılanların yeniden düzeltilmesi ve basılması" gerektiğini ifade etmektedir. Bundan sonra Batı'da bu konuda en çok bilinen ve kullanılan eserleri sıralıyor. Bunlar: **Lucien Leclerc**'in, *Histoire de la Medecine Arabe* (Paris 1876; 2. baskı Newyork, tarihsiz, 1960?); **E.G. Browne**'ın *Arabian Medecine* (Cambridge 1921); **Cyril Elgood**'un, *A Medical History of Persia and the Eastern Caliphate from the Earliest Times until the Year A.D. 1332* (Cambridge 1951), Yazarımızın, *Die Medizin im İslam* (Köln-Leiden 1970), Arapça tıp literatürü için **Fuat Sezgin**'in *Geschichte des Arabischen schrifttums*, 3. cild, 1971.

Bu küçük kitapta, işin tarihi yönü bir tarafa bırakılmıştır. Klinik ve hastahane kurumları, tabibin sosyal durumu, hasta tabib münasebetleri, tıp öğretimi bu kitapta konu edilmemiştir. Burada daha çok vurgulanan, İslam tıbbının gelenekçi yönü ile Yunan tıbbına bağlı olduğu ve bilimsel-aklı tıp ile büyü, müneccimlik arasındaki ilinti konu olmuştur. Ayrıca ortaçağda bir doktorun insan fizyolojisi üzerine neler bildiği belirtilmiştir.

Kitabın içindekiler:

I. Bölüm : İslam öncesi Arabistanda ve Emevîler döneminde tıbbî durum (s.1-7).

II. Bölüm : Tercümeleler çağı, Yunanca, Süryanice, Eski-Farsça, Hintçe eserler (s.8-7), Sonuçları (s. 20), Kaynaklarda yanlışlar (s. 24), Bilimsel terminolojinin özümlemesi (s. 27), Bazı Yunan görüşlerinin İslamlaştırılması (s. 30), Kaybolmuş Yunan metinlerinin yeniden düzenlenmesi (s. 31).

III. Bölüm : Arap tıp tarihine genel bir bakış, Arap tıbbının Batı'ya etkisi (s. 52).

IV. Bölüm : Fizyoloji ve Anatomi, Unsurlar (s. 56), Mizaç-Dört unsur (kan, salya, safra, dalak) (s. 57), Melekeler (yetenekler) (s. 60), Doğal, hayvansal, fiziksel ruhlar (pneumata) (s. 62), Özet (s. 63), Kan dolaşımı (s. 64), Anatomi (s. 70).

V. Bölüm : Patoloji (s. 72).

VI. Bölüm : Hastalığın bulaşması ve veba (s. 86).

VII. Bölüm : Perhiz bilgisi ve İlâç bilgisi (s. 97-103).

VIII. Bölüm : Tıp ve gizli (occult) bilimler (s. 107), Tıp ve Astroloji (müneccimlik) (s. 111-115).

Bir kısa ana bibliyografyadan sonra, her bölümün dip notları ayrı ayrı tasnif edilerek bunun kitabın sonuna konulması tercih edilmiştir. Böylece, süratle, genel bilgi edinmek isteyenlerin yanı sıra, daha geniş bilgi edinmek isteyenlere konu ile ilgili kaynaklar tanıtılmak istenmiştir. Ayrıca çeşitli müze ve kitaplıklardan alınan sekiz adet resim, çeşitli konuları daha iyi sergilemeye yardım etmektedir. Kitap genel bir dizin ile sona ermektedir (s. 131-138).

'*Islamic Medicine*', İslam tıbbı hakkında, bilimsel, genel bilgi edinmek isteyenler için çok yararlı bir kitap niteliğini taşımaktadır.

Doç. Dr. İsmet KAYAOĞLU